

Буђење радника

Београд, 27.06.2018. – Интервју са Жељком Веселиновићем, председником Удружених синдиката Србије “Слога” и одборником у Скупштини града Београда за јунски број Информатора ГО Стари Град. Са њим је разговарала Невенка Гроздановић. Текст за веб sloga.org.rs приредила Инфо служба УСС слога.

Данас је можда технички лакше наћи посао него раније, али није то кључно питање. Питање зараде је много важније, а у Србији човек јако тешко може да нађе нормалан посао, са нормалном платом и нормалним условима рада. Људи су принуђени да раде у фирмама које су усветским размерама познате као лешинарске, јер селе свој посао с једног на други крај света, како би од државе домаћина добиле земљу, хале, субвенције и јефтину радну снагу, па буду ту док не исцрпе све ресурсе те државе. Овакве фирме углавном послују у земљама трећег света.

Реч је о осмишљеном систему преваре, којом се новац испумпава из државе кроз “дил” политичара и власника крупног капитала на штету грађана и будућности, тврди Жељко Веселиновић, председник синдиката “Слога” и један од оснивача будућег “Савеза за Србију”.

Колико људи у Србији се може назвати радницима?

– Ако погледамо званичну статистику коју нам сервира власт и реалност, реч је о две дијаметрално супротне перспективе. Власт говори о томе да је незапосленост “први пут у историји” пала испод 600.000, а да се запосленост ближи цифри од 2 милиона. То је лаж. У тој статистици као запослени се “броје” и људи који раде само један једини дан у току године. С друге стране, у незапослене власт убраја само оне особе које су се пријавиле на биро Националне службе за запошљавање, од ког немају ништа сем обавезу да се једном месечно јављају како би остали у евиденцији. Тако они манипулишу подацима, по којима се ми у броју запослених скоро такмичимо и са Немачком. Реалан бориј незапослених у Србији износи око 30%. Власт лаже народ.

Запосленост се јесте повећала, али вештачки, тако што власт даје подршку тзв. гринфилд компанијама. Сведоци смо последњих година у Србију готово свакодневно долазе неке сумњиве компаније које добијају субвенције од државе које се крећу од 10, 20, 30 па и 50 хиљада евра по запосленом. Онда те фирме запошљавају људе који раде за минималац. Ми суумњамо да се ту ради о прању новца, јер не постоји економска логика за такав потез. Ми, дакле, сумњамо да се тај новац онда враћа представницима власти, политичарима. Такве компаније које долазе у Србију вештачки повећавају број запослених, јер људи који се у њима запошљавају, после неколико месеци рада беже главом без обзира. Не од посла, него од услова рада-минималне зараде, мобинга, уцена, од тога да им се забрањује одлазак у тоилет и испијање воде током радног времена, до тога да их неко псује и вређа. Све ово утиче на “штеловање” података о запослености и незапослености.

Да ли је Влада успела да угаси синдикалну борбу тиме што тражи да се сваки штрајк оконча пре него што преговори о разлозима штрајка и почну?

У Србији имамо вероватно најгори Закон о раду у Европи, који није у складу са европским радним законодавством и потпуно је дискриминаторски, али се ни он не поштује. Држава не штити ни законе ни раднике, јер инвеститорима дозвољава да раде шта

хоће. Ми смо више пута, као синдикат, доказивали да фирме као што је “Јура” мобингују људе и недозвољавају слободно синдикално организовање, али држава не реагује. Пре непуних месец дана у “Кајзеру”, инспекција рада је поред јавних доказа И изјава запослених о нарушавању права радника, једино као спорно нашла да радник који чисти тоалете није адекватно обучен. У фирми у којој постоји један тоилет на 300 жена, у којој се храна баца како се неби користиле законске паузе за ручак, инспекција рада утврди само недовољну обученост чистача тоалета?! Па, они нама на тај начин вређају интелигенцију.

С друге стране, имате проблем продржавних синдиката. Тим синдикатима, као што су УГС Независност, Савез самосталних синдиката, даје се огроман новац из буџета, а они служе томе да организују лажне протесте, лажне штрајкове, који врло брзо утихну и онда радници буду љути и разочарани синдикалном борбом уопште, уз став дас у сви исти. То се десило у “Фиату” и “Гоши”, где су радници горе прошли после него пре штрајка.

Када имате синдикате који раде за државу и државу која не брине о радницима, синдикална борба постаје готово немогућа. Ми смо, као “опозициони” синдикат, у таквој ситуацији немоћни, јер нас коче сви, директори, активисти који желе да се побуне, па се зауставе због претњи, насиља, премештаја на радна места са нижим коефицијентима... Последња таква ситуације се десила у београдском Паркин сервису.

Како бисте описали политику ове Владе према радницима и радничким правима?

Ова власт не штити раднике, она је увек на страни послодавца ма ко он био. Раднике су пустили низ воду.

Ако знамо да је просечна потрошња хлеба у Србији по члану породице максимална у Европи, док смо на дну лествице када је у питању потрошња млека и меса, може ли се рећи да у Србији влада беда?

Апсолутно! У тих 40 кг меса годишње улази и онај део који

потроше људи који још увек гаје стоку, тако да је тај податак непрецизан, али врло илустративан и врло јасно показује право стање. Председник истиче како је хлеб у Србији јефтин. Он тако глуми Исуса који је народ хранио хлебом и венком, а Вучић нас храни хлебом и струјом. Наравно да људи једу хлеб јер је јефтин, а вероватно га једу у тим количинама јер немају шта друго. Не верујем да наши људи толико уживају у хлебу.

Какав је статус радника у земљама у окружењу?

Ми можемо да се меримо само са Македонијом, БиХ и Албанијом. У свим другим земљама региона, ма колико се неко трудио да нас сврста у исти кош, ситуација је далеко боља. У Немачкој, радни спор нпр. један дан, у Хрватској и Словенији траје пар месеци, а код нас такви спорови трају 5 и 10 година, што чини да послодавци немају одговорност, него отпуштају раднике имајући у виду да че неки њихови наследници после много времена плаћати пенале и враћати раднике на посао. Наши политичари се декларативно залажу за улазак у ЕУ, а искрено мислим да аим уопште не одговара да Србија постане пуноправна чланица, само да не би поштовали европске прописе и стандарде. У свим земљама бивше Југославије су радничка права на последњем месту. Када је Хрватска улазила у ЕУ, последњи је усвојен пакет закона који се односи на радничка права...

На општини Стари град, недалеко од просторија “Слоге”, недавно је завршен процес поплочавања улица, а један тајкун, заштићен од градских власти, без дозволе зида хотел. Како и да ли синдикати могу да утичу на Владу?

По мом мишљењу Грчка је идеал синдикализма. Кад видим како се они људи заиста боре, не презају од хапшења, туче с полицијом, немају страха. Ако виде да аим неки закон не иде на руку, они се организују у року од пар сати и ви имате 15 хиљада људи на улицама који праве хаос. Они пале контејнере, сукобљавају се са полицијом, проваљују у министарства...Може неко то да назове вандализмом, али је и то начин синдикалне борбе, то су методе. У Бриселу сам био на протест на ком су се лекари тукли са

полицијом. Нису то насилници, то су људи који се боре за своја права. Код нас власт једва чека да испребија протестанте и прогласи их насилницима. Ми немамо синдикалну културу. Живели смо у социјализму дуго, уљуљкани, а синдикати нису успели да се трансформишу. Данас лично на кукавички, поданички народ који ће увек да се води паролом “може горе”..

Актуелни су протести против цене бензина- колико је питање акцизе за гориво синдикално питање, имајући у виду чињеницу да је просечна плата у Србији једна од најнижих у региону?

Српске плате су најниже у Европи, за 30% ниже од плата у најсиромашнијој кинеској провинцији, и ниже од половине земаља у Африци. Нпр. Нигерија, Чад и Лесото имају веће просечне плате. Имајући то у виду, код нас је свако питање – питање синдикалне природе! Недавно смо организовали конференцију за штампу на којој су присуствовале наше чланице из Ћуприје, две жене од по 40 година. Оне су тада први пут у животу биле у Београду! Оне, као и велики број грађана наше земље никад нису биле у иностранству и сигурно немају свест о томе да је код нас храна, баш као и гаредероба прескупа. Па, за нас је и јефтина струја скупа, јер важи само када укључите транзистор и сијалицу, а ако укључите још и бојлер и машину за веш, већ сте у црвеној зони, која је најскупља у Европи.

У Србији људи треба да се буне око апсолутно свега – и цене бензина, и цене хране и цене струје. Чини ми се да је ово први велики протест који је организован преко друштвених мрежа и да он показује њихов капацитет и потенцијал. Власт је због тога прилично нервозна, јер људима нису више потребни ни синдикати, ни политичке странке, већ сами могу да крену у акцију, која у неком моменту може да ескалира, посебно јер нам режим свакога дана даје поводе за протесте.

Како је могуће да у Србији протестују возачи, малинари, пензионери, а не и радници?

Па то су све радници! Проблем је што се код нас организују

појединачни протести, уместо да се малинараи, возачи, задужени у швајцарским францима, пензионери и сви остали удруже, па направе већи протест и обједине захтеве. Потребна нам је синергија свих који су опљачкани, обесправљени и заборављени.

Како коментаришете све већи одлив људи из Србије? Неки одлазак великог броја људи из Србије покушавају да назову нормалним миграцијама, док социолог Срећко Михајловић то назива егзодусом радника...

На седници Скупштине града, где сам одборник, питао сам новог градоначелника зашто се одлучио за ту функцију, јер тим његовим чином добијамо лошег политичара, а губимо доброг лекара у условима егзодуса медицинских радника. Ова држава охрабрује поштене, стручне, образоване и способне људе да одлазе, а исто тако промовише неспособне, хулигане, фантоме, лажне дипломце и докторе наука, и унапређује их са једне позиције на другу. Тако имамо Сенишу Малог који је до јуче био лош градоначелник, а данас је министар финансија.

Шта очекујете од новог аранжмана Сенише Малог и ММФ-а?

Избором Сенише Малог на место министра држава се руга грађанима. Он је пун афера, од бугарских станова, преко пребијања жене и јелке од 83 хиљаде евра, до рушења у центру града. Од таквог човека не може да се очекује ништа. А што се тиче ММФ-а ја сам против сарадње Србије и тог фонда. Мислим да нам није потребан, јер он функционише као обична банка, која позајмљује новац, управља начином на који ће тај новац да се троши и на крају наплаћује огромне камате за то што надзире како трошимо новац и то тако обично да се обије о главу онима који су ионако најсиромашнији, при чему се та господа не баве астрономским зарадама Бајатовића, Табаковићке и разних других другова чланова којекаквих управних и надзорних одбора.

Да ли синдикати треба да се баве политиком?

Свуда у свету су синдикати тесно везани за политику и не постоји развијена држава у свету у којој синдикати нису

укључени И изборни процес, дал као подршка некој партији или као директни учесници. Од 650 посланика у Бундестагу, 450 су чланови синдиката.

Многи занемарјују чињеницу да су синдикати основали Лабуристичку партију у Енглеској, у Шведској никада није победила опција која није имала подршку синдиката...Код нас је супротно, држава жели да одржи мишљење да синдикати не могу да се баве политиком, јер треба да се баве само радничким правима, као да је то одвојено. Ми се од првог дана залажемо у близак контакт са политиком И од првог дана смо противници власти – и у време када је Коштуница био премијер, и кад је Тадић водио државу, и данас, али једино нас ова власт етикетира као непријатеље.

Део сте Савеза за Србију. Каква је ваша политика Савеза према радницима и радничким правима?

Свака од чланица Савеза има свој програм, али је идеја удруживања да се око основних програмских циљева усагласе сви, како би укрупњени могли да привучемо апстиненте, јер ову власт не можемо да победимо без апстинената. Након промена које морају да се десе пре или касније, формираћемо прелазну техничку владу, националног јединства или спаса, чији би мандат трајао годину дана без учешћа иједне странке. Та влада би обновила институције и спремила изборе на којима би било учешће различитих странака са њиховим програмима.

Када је реч о радничким правима први захтев Савеза за Србију је укидање Закона о раду и након јавне расправе формулисање новог, модерног и европског закона који би регулисао радничка права. Друга ствар је помоћ домаћим фирмама пред гашењем, које би радиле посао за државу, тако што би имале предност на конкурсима и јавним набавкама државних органа и институција. Затим, све стране фирме које добијају субвенције од државе мораће да се обавежу да ће обезбедити минималну плату од 350 евра радницима. Наш синдикат је учествовао у формулисању овог програма и ми ћемо бити одговорни за његово спровођење.

Имаћемо још један захтев – лустрацију председника синдиката. Неопходно је да се провере сви синдикалци, посебно они који су се обогатили. Ми ћемо бити први на провери.

...